

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Схвалено Вченою радою УНУ
(протокол від 26 лютого 2026 р., № 6)

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. ректора Уманського
національного університету
Владилена СОКИРСЬКА

26.02.2026

Введено в дію наказом в.о. ректора
від 26.02.2026 № 61-16/14/од

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ В
УМАНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про вибіркові освітні компоненти в Уманському національному університеті (далі – Положення) містить основні вимоги щодо реалізації здобувачами вищої освіти права на вибір освітніх компонентів, передбаченого Законом України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини першої статті 62).

1.2. Вибір освітніх компонентів здійснюється здобувачем вищої освіти у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання).

1.3. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти відповідно до вимог цього Положення.

1.4. Освітні компоненти за вибором здобувача вищої освіти (вибіркові освітні компоненти) – це компоненти освітньої програми, які здобувач вищої освіти обирає самостійно з запропонованого переліку (каталогу) з метою формування індивідуальної освітньої траєкторії, реалізації власних освітніх інтересів, професійної спрямованості та кар'єрних намірів. Вони спрямовані на:

- забезпечення гнучкості навчання та поглиблення (або розширення) професійних знань;
- формування soft skills (соціальних навичок) та загальних компетентностей, не обмежених фахом;
- задоволення академічних, професійних і особистісних потреб здобувача;
- врахування потреб ринку праці та регіонального контексту.

1.5. Загальноуніверситетський каталог вибірових освітніх компонентів (далі – Каталог) – це систематизований інформаційний ресурс (перелік), що містить анотований опис освітніх компонентів вільного вибору, доступних для здобувачів вищої освіти. Каталог розміщується на офіційному вебсайті

Уманського національного університету (далі – Університет).

1.6. Вибір освітніх компонентів здобувач вищої освіти здійснює при формуванні індивідуального навчального плану.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВИБІР ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

2.1. В Університеті визначено наступні загальні підходи щодо формування вибіркового освітнього компоненту.

2.2. Обсяг вибіркового освітнього компоненту повинен становити не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин).

2.3. Форма підсумкового контролю вибіркового освітнього компоненту – відповідно до освітньої програми.

2.4. Вивчення вибіркового освітнього компоненту розпочинається з II семестру.

2.5. Для здобувачів **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти** варіативна складова освітньо-професійної програми становить: для нормативного терміну навчання (3 роки 10 місяців) не менше 1800 год. / 60 кредитів; для скороченого терміну навчання (2 роки 10 місяців) не менше 1350 год. / 45 кредитів; для скороченого терміну навчання (1 рік 10 місяців) не менше 900 год. / 30 кредитів.

2.6. Для здобувачів **другого (магістерського) рівня вищої освіти** варіативна складова освітньо-професійної програми становить не менше 690 год. / 23 кредити.

2.7. Для здобувачів **третього (доктор філософії, доктор мистецтва) рівня вищої освіти** варіативна складова такої освітньої програми становить не менше 25% від загальної кількості кредитів.

2.8. Вивчення вибіркового освітнього компоненту запроваджується за умови, якщо кількість бажаючих буде достатньою для формування групи, чисельність студентів якої визначається деканом факультету.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБІРКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

3.1. Викладання вибіркового освітнього компонента можуть здійснювати усі кафедри Університету.

3.2. Оновлення переліку вибіркового освітнього компонента (за потреби) в Університеті здійснюється до початку нового навчального року. Для цього на факультетах (за потреби) створюються робочі групи, до складу якої обов'язково входять представник деканату (голова групи), представники кафедр (по одній особі) та здобувачі вищої освіти (по одній особі від кожного рівня). Робочі групи до 1 квітня з урахуванням пропозицій, які надаються відділом моніторингу якості освіти Університету на підставі результатів опитування (у паперовій формі або онлайн формі) усіх зацікавлених стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти, НПП, роботодавців, батьків тощо) щодо освітніх програм, формують перелік вибіркового освітнього компонента. Після цього вибіркові дисципліни включають до Загальноуніверситетського каталогу вибіркового освітнього компонента. Загальноуніверситетський каталог вибіркового освітнього компонента формується з двох частин: 1) переліку фахових освітніх компонентів, які згруповані для окремих освітніх рівнів та освітніх програм; 2) переліку загальноуніверситетських освітніх компонентів, які згруповані за освітніми рівнями. До кожного вибіркового освітнього компонента у Каталозі додається опис (додаток 1). Перелік та описи вибіркового освітнього компонента переносяться до Автоматизованої системи управління в Уманському національному університеті (далі – АСУ).

3.3. У разі обрання здобувачем вибіркового освітнього компонента, до початку семестру, у якому він буде викладатися, кафедра повинна забезпечити його навчально-методичне та інформаційне забезпечення (у т.ч. на платформі дистанційного навчання MOODLE).

4. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. З метою формування контингенту для вивчення вибірових освітніх компонентів, студентів ознайомлюють із Загальноуніверситетським каталогом вибірових освітніх компонентів та організують процедуру їхнього вибору здобувачами.

4.2. Після ознайомлення з каталогом та процедурою вибору, у тому числі через електронний кабінет здобувача у системі АСУ (функція ознайомлення здобувачів покладається на гаранта ОП, на якій навчаються відповідні здобувачі та куратора відповідної студентської групи) здійснюється процедура вибору:

- у першому семестрі – протягом 20 календарних днів після початку семестру здобувачі першого курсу обирають вибірові освітні компоненти, що будуть викладатися у другому семестрі поточного навчального року;

- у другому семестрі до 20 березня здобувачі усіх курсів обирають вибірові освітні компоненти, що будуть викладатися наступного навчального року.

4.3. Конкретна кількість вибірових освітніх компонентів, що можуть обиратися з каталогу визначається освітньою програмою і навчальним планом.

4.4. Для забезпечення можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, здобувач має право обирати:

- вибірові фахові освітні компоненти, які пропонуються для конкретної освітньої програми та освітнього рівня;

- вибірові загальноуніверситетські освітні компоненти¹;

1) для здобувачів **ступеня бакалавра**: нормативний термін навчання (3

¹ Обмеження кількості загальноуніверситетських вибірових освітніх компонентів зумовлене особливостями організації освітнього процесу в Університеті. Для вивчення загальноуніверситетських освітніх компонентів формуються академічні групи, до складу яких можуть входити здобувачі різних спеціальностей та курсів. З метою забезпечення можливості формування узгодженого розкладу занять, недопущення накладання занять з обов'язкових та фахових вибірових освітніх компонентів, а також гарантування якості освітнього процесу, Університет визначає граничну кількість загальноуніверситетських вибірових освітніх компонентів, що можуть бути обрані здобувачем протягом терміну навчання. При цьому здобувачам вищої освіти надається широкий перелік вибірових загальноуніверситетських освітніх компонентів, який наведений у каталозі та у системі АСУ.

роки 10 місяців) та скорочений термін навчання (2 роки 10 місяців) – не більше чотирьох; скорочений термін навчання (1 рік 10 місяців) – не більше двох протягом терміну навчання;

2) для здобувачів **ступеня магістра** – не більше двох протягом терміну навчання;

3) для здобувачів **ступеня доктор філософії** – один протягом терміну навчання. Для здобувачів ступеня доктора філософії кафедрами можуть пропонуватися вибіркові освітні компоненти, які є дотичними до тем їх дисертаційного дослідження. У такому разі, перелік таких освітніх компонентів оновлюється на сайті кафедри після затвердження тем дисертаційних досліджень. Як правило, такий освітній компонент пропонують до вивчення в останньому семестрі відповідно до навчального плану;

- обов'язкові та вибіркові освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти в Університеті;

- освітні компоненти в іншому закладі-партнері за умови реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність або навчання за програмами подвійного диплома.

4.5. Після закінчення строків вибору освітніх компонентів АСУ формує групи для вивчення вибірових освітніх компонентів, розклад та навчальне навантаження. Перелік обраних освітніх компонентів відображається у робочих навчальних планах.

4.6. Обрані освітні компоненти вносяться до індивідуальних навчальних планів здобувачів у системі АСУ автоматично.

4.7. Якщо здобувач, із поважної причини не зміг здійснити вибір у встановлені строки, він звертається до деканату із письмовою заявою для запису на вивчення обраних ним освітніх компонентів. Здобувач, який знехтував своїм правом вибору, буде записаний на вивчення тих освітніх компонентів, які декан вважатиме за потрібне для оптимізації навчальних груп і потоків.

4.8. Процедура вибору з освітніх компонентів, які є у Загальноуніверситетському каталозі вибірових освітніх компонентів здійснюється через електронний кабінет здобувача у системі АСУ.

4.9. Якщо здобувач вищої освіти виявив бажання обрати обов'язковий або вибірковий освітній компонент, що пропонується для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти в Університеті або освітній компонент в іншому закладі-партнері за умови реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність або навчання за програмами подвійного диплому, процедура вибору буде наступна:

- здобувач вищої освіти звертається із заявою на ім'я проректора з науково-педагогічної роботи щодо включення до його індивідуального навчального плану обраного освітнього компонента;

- навчальним відділом на підставі завізованої проректором з науково-педагогічної роботи заяви обраний освітній компонент вноситься до індивідуального навчального плану з відповідним відображенням в електронному кабінеті здобувача у системі АСУ.

4.10. Здобувачеві вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити повторний вибір у таких випадках:

- якщо кількість здобувачів вищої освіти, які вибрали освітній компонент, перевищує максимальну чисельність, встановлену відповідним факультетом чи кафедрою. У цьому випадку перевага в першу чергу надається здобувачам, які *раніше* здійснили свій вибір через електронну систему АСУ;

- якщо кількість здобувачів вищої освіти, які вибрали освітній компонент є меншою ніж та, що була визначена факультетом чи кафедрою. Ці ж вимоги поширюються на здобувачів вищої освіти, які скористалися правом вибору освітніх компонентів із інших освітніх програм, якщо відповідні навчальні групи на цих програмах не були раніше сформовані з інших підстав;

- якщо у результаті вибору освітнього компонента може передбачувано виникнути академічна заборгованість через відсутність необхідного рівня вхідних базових знань та умінь здобувача. У цьому випадку декан факультету, на якому навчається студент, може доручити відповідній кафедрі організувати для здобувача вхідний контроль базових знань, що мають передувати вивченню вибраного освітнього компонента.

4.11. Якщо здобувач не згодний з відмовою з причин, зазначених у п. 4.10, він має право подати апеляцію на ім'я проректора з науково-педагогічної роботи. Упродовж 3 (трьох) робочих днів з дня реєстрації заяви у канцелярії Університету комісія у складі проректора з науково-педагогічної роботи, декана факультету, на якому навчається здобувач, та завідувача кафедри, на якій викладається обраний освітній компонент приймають одне з двох рішень – задовольнити апеляцію та включити до індивідуального навчального плану здобувача обраний освітній компонент або відхилити апеляцію.

4.12. У випадку, якщо здобувачеві вищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі із причин, наведених у пункті 4.10, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку тих освітніх компонентів, для вивчення яких уже сформовані групи, що відповідають встановленим вище вимогам.

4.13. Якщо здобувач відмовляється здійснювати повторний вибір освітніх компонентів, то вибір здійснюється згідно процедури, описаної у пункті 4.7.

5. ПРОЦЕДУРА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ

У разі поновлення або переведення студента перезарахування вибіркового освітнього компонента проводиться деканом факультету на підставі академічної довідки та заяви здобувача (якщо студент навчався в Університеті) або відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання в інших ЗВО в Уманському національному університеті.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення про вибіркові освітні компоненти в Уманському національному університеті затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора.

6.2. Зміни та доповнення до Положення оформлюються шляхом викладення його в новій редакції та затверджуються у тому ж порядку, що й Положення.

Опис освітнього компонента

	Назва освітнього компонента
Факультет	
Кафедра	
Загальний обсяг освітнього компонента:	___ кредитів ЄКТС / ___ годин
Семестр вивчення освітнього компонента	
Розподіл обсягу за формами здобуття освіти:	Денна форма: лекцій – ___ годин, практичних/семінарських – ___ годин, самостійної роботи – ___ годин.
	Заочна форма: лекцій – ___ годин, практичних/семінарських – ___ годин, самостійної роботи – ___ годин.
	Дистанційна форма: лекцій – ___ годин, практичних/семінарських – ___ годин, самостійної роботи – ___ годин.
Мета освітнього компонента	
Компетентності, що формуються	
Програмні результати навчання	
Зміст освітнього компонента	
Пререквізити (за необхідності)	